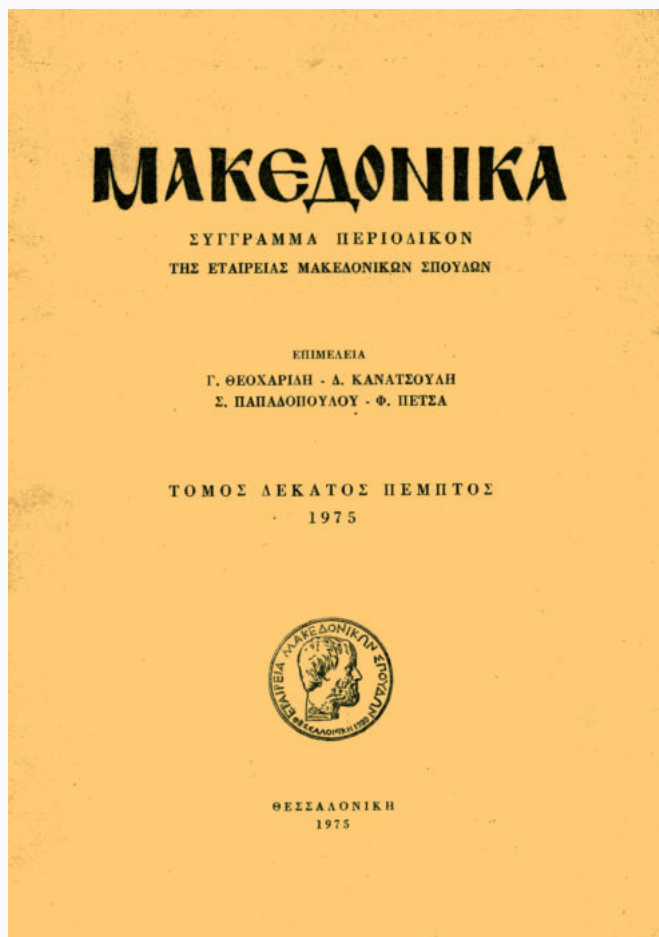

Μακεδονικά

Τόμ. 15, Αρ. 1 (1975)

Το εκκλησιαστικόν καθεστώς των μητροπόλεων της Βορείου Μακεδονίας από του 1913 μέχρι σήμερα

Αθανάσιος Αγγελόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.606](https://doi.org/10.12681/makedonika.606)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Αγγελόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αγγελόπουλος Α. (1975). Το εκκλησιαστικόν καθεστώς των μητροπόλεων της Βορείου Μακεδονίας από του 1913 μέχρι σήμερα. *Μακεδονικά*, 15(1), 28–44. <https://doi.org/10.12681/makedonika.606>

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥ 1913 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἐφαρμόζον τὴν θεμελιώδη κανονικὴν ἀρχὴν Του, «τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἶωθε συµμεταβάλλεσθαι τοῖς πολιτικοῖς», ἐξησφάλισε τὴν νομοκανονικὴν ὑπόστασιν τῶν μητροπόλεων τοῦ μακεδονικοῦ χώρου ἐν καιρῷ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦτου ἐκ τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους τῶν ἐτῶν 1912 καὶ 1913.

Οὕτω, αἱ μητροπόλεις τῆς κυρίως Μακεδονίας, αἱ ἐντὸς τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας εὐρεθεῖσαι¹, ὡς καὶ τῶν ἄλλων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς Ἡπείρου², τῶν Νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους³ καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης⁴, ἐχειραφετήθησαν τὸ 1928 διὰ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως «Περὶ τῆς διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν» καὶ διὰ τοῦ νόμου 3615 «Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώρας τῆς Ἑλλάδος Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»⁵.

Ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω χειραφέτησις αὕτη συνιστᾷ ἰδιόμορφον νομοκανονικὸν καθεστῶς, κατὰ τὸ ὅποῖον αἱ μητροπόλεις αὗται ἐξακολουθοῦν νὰ ἀνήκουν μὲν ὀργανικῶς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διοι-

1. Αἱ μητροπόλεις τῆς Μακεδονίας, αἱ ὑπαγόμεναι νῦν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτῆς Πράξεως, εἶναι ἐν συνόλῳ 21: α) Βεροίας καὶ Ναούσης, β) Γρεβενῶν, γ) Δράμας, δ) Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας, ε) Ἐλευθερουπόλεως, στ) Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, ζ) Θεσσαλονίκης, η) Ἱερισσοῦ, Ἀγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου, θ) Κασσανδρείας, λ) Καστορίας, ια) Κίτρους, ιβ) Λαγκαδᾶ, ιγ) Πολυανῆς καὶ Κίλικισίου, ιδ) Σερβίων καὶ Κοζάνης, ιε) Σερρῶν καὶ Νιγρίτης, ιστ) Σιδηροκάστρου, ιζ) Σισανίου καὶ Σιατίστης, ιη) Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ιθ) Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας, κ) Σταυρουπόλεως καὶ Νεαπόλεως καὶ κα) Καλαμαριῆς καὶ Νέας Κρήνης. Αἱ δύο τελευταῖαι ἰδρύθησαν τὸν Μάιον τοῦ 1974.

2. Αἱ μητροπόλεις τῆς Ἡπείρου, αἱ ὑπαγόμεναι νῦν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, εἶναι 4: α) Δρυϊνουπόλεως, Παγωνιανῆς καὶ Κονίτσης, β) Ἰωαννίνων, γ) Νικεπόλεως, Πρεβέζης καὶ Φιλίππιαδος καὶ δ) Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου.

3. Αἱ μητροπόλεις τοῦ Ἀρχιπελάγους, αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτῆς Πράξεως, εἶναι 5: α) Λήμνου, β) Μυθλήνης, γ) Σάμου καὶ Ἰκαρίας καὶ ε) Χίου.

4. Αἱ μητροπόλεις τῆς Δυτικῆς Θράκης, αἱ ὑπαγόμεναι νῦν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἰδίας Πράξεως, εἶναι 4: α) Ἀλεξανδρουπόλεως, β) Διδυμοτεῖχου καὶ Ὀρυσταίας, γ) Μακρονήσου καὶ δ) Ξάνθης.

5. Τὰ κείμενα τῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ τοῦ Νόμου 3615 εἰς τὸ ἔργον: Κίτρου Βαρυβά Τζωρτζάτου, Ἡ καταστατικὴ νομοθεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1967, σ. 52-59 καὶ 163-165.

κοῦνται ὁμῶς ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους καὶ δὴ κατὰ παρακλητικὴν ἐντολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τρόπον «ἐπιτροπικόν» καὶ ὑπὸ ὀρισμένους «γενικοὺς ὁρους», συμφῶνως πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πράξιν τοῦ 1928¹.

Αἱ μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ βορειότερον ἄκρον τῆς Μακεδονίας, τὸ ὁποῖον ἐνεσώματώθη εἰς τὸ «Ἡνωμένον Βασίλειον τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων», ἐξεχωρήθησαν ὑπ' Αὐτοῦ διὰ τῆς νομοκανονικῆς ὁδοῦ εἰς τὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτω, ἀντιπροσωπία τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου τῶν Σέρβων καὶ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας μετέβη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1919 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν², διὰ νὰ ζητήσῃ πρῶτον τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου καὶ δευτέρον τὴν κανονικὴν χειραφέτησιν πασῶν τῶν μητροπόλεων τοῦ Βασιλείου τούτου³, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦ 1913 εὐρίσκοντο ὑπὸ τῆν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου⁴. Αἱ μητροπόλεις αὐτὰς τῆς Βορείου Μακεδονίας, πλὴν τῶν ἄλλων ἐν Σερβίᾳ⁵, ἦσαν τέσσαρες: Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ, Πελαγονίας, Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, Στρωμνίτης καὶ τμήμα τῆς ἐπισκοπῆς Πολυανῆς⁶ (χάρτης 1).

1. Περὶ τοῦ νομοκανονικοῦ καθεστώτος τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν τῆς Ἑλλάδος βλ. εἰδικότερον Κ. Β α β ο ὕ σ κ ο υ, Ἡ νομοκανονικὴ ὑπόστασις τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν, Θεσσαλονίκη 1970 (ἐπανεκδόσις 1972).

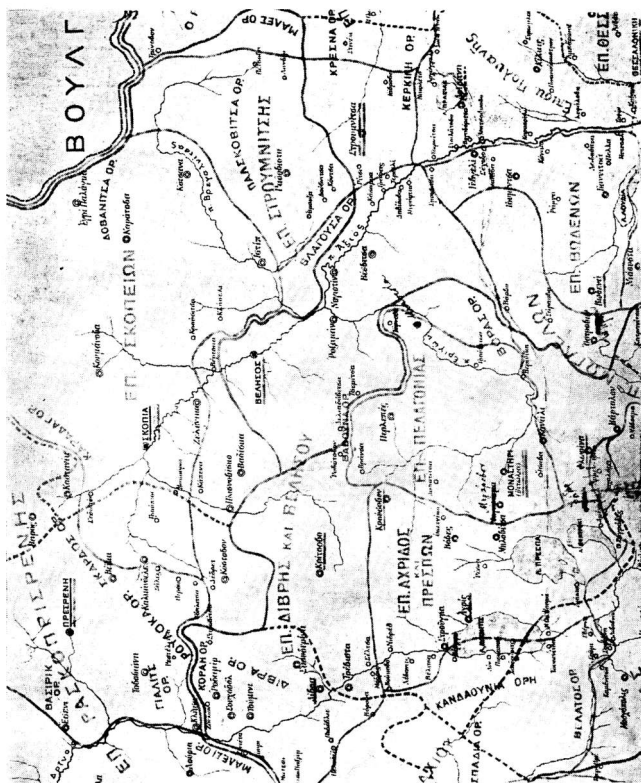
2. Ἡ ἀντιπροσωπία ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν: Ρ. Gavrilović, C. Mitrović, S. Ljubobratić, T. Ruponić, τοῦ ἱερέως St. Dimitriević καὶ τοῦ διακόνου E. Piperković. Βλ. D. I l i e v s k i, Avtokefalnosta na Makedonskata Pravoslavna Crkva (=Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας), Skopje 1972, σ. 102-103. Σχετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπραγματεύσεων βλ. εἰς «Γρηγόριον Παλαμᾶν», τ. 3 (1919), σ. 515 καὶ 585-586.

3. R. G r u j i ć, Srpska Patrijaršija (=Τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον), «Narodna Enciklopedija», τ. 4 (1929), σ. 354-355. Πρβλ. καὶ D. S t r a n j a k o v i ć, Ujedinjenje Srpske pravoslavne crkve i obnova Pečke patrijaršije 1918-1922 (=Ἡ χειραφέτησις τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀνασύστασις τοῦ Πατριαρχείου Πεκίου 1918-1922), «Glasnik Srpske Pravoslavne Crkve», τ. 4 (1962), σ. 143, D. P e t r o v i ć, Ujedinjenje Srpske Crkve i obnova Patrijaršije (=Ἡ χειραφέτησις τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀνασύστασις τοῦ Πατριαρχείου), «Srpska Pravoslavna Crkva», σ. 361-368 καὶ Ἀ. Ἀ γ γ ε λ ο π ο ὕ λ ο υ, Ἡ Σερβικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, Θεσσαλονίκη 1968, σ. 266-268.

4. Βλ. Συνοδικὴν Ἀπόφασιν τοῦ 1920 εἰς «Γρηγόριον Παλαμᾶν» τ. 4 (1920), σ. 602.

5. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Συνοδικῆς Ἀποφάσεως τοῦ 1920 αἱ χειραφετηθεῖσαι μητροπόλεις τοῦ Πατριαρχείου ἐκτὸς τῆς Βορείου Μακεδονίας ἦσαν τῶν Σκοπίων εἰς Παλαιὰν Σερβίαν, Βοσνίας, Ἐρσεκίου, Σβορνίκου καὶ Βανιαλούκας-Βιχάτσης εἰς Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην.

6. Τὰ ἐπίσημα πατριαρχικά κείμενα τοῦ 1920 καὶ 1922 ὁμιλοῦν ἐσφαλμένως περὶ ὁλοκληροῦ τῆς ἐπισκοπῆς Πολυανῆς εἰς τὰς ὑπὸ ἐκχώρησιν ἐπαρχίας, διότι τὸ βορειὸν τμήμα μόνον τῆς ἐν λόγῳ ἐπαρχίας μετὰ τῆς ἑδρας αὐτῆς, τῆς Δοϊράνης, περιελήφθη εἰς τὰ νέα σύνορα τῆς Σερβίας. Τὸ ὑπόλοιπον τμήμα τῆς ἐπαρχίας Πολυανῆς, ἐντὸς τῶν νέων ἐλληνικῶν συνόρων μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους συμπεριληφθὲν, συνιστᾷ μὲ ἔδραν τὸ Κίλικς

Χάρτης 1. Αί μητροπόλεις Ἀχίδος, Βελιγραδίου, Πελαγονίας καὶ Στρομνιτίσης
εἰς Β. Μακεδονίαν καὶ Σκοπίων καὶ Ρασκοπιανῆς εἰς Σερβίαν

(Ἀρχεῖον Ε.Μ.Σ.)

Κατόπιν σχετικῶν διαπραγματεύσεων ὑπεγράφη τὴν 17 Μαρτίου 1920 ἀρμοδίως Σύμβαισι μεταξὺ τῶν δύο μερῶν, τὴν δὲ ἐπομένην (18 Μαρτίου 1920) ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἡ Συνοδικὴ Ἀπόφασις πρῶτον τῆς χειραφετήσεως τῶν εἰς τὴν Σερβίαν περιελθουσῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Βόρειον Μακεδονίαν καὶ τὴν Σερβίαν καὶ δευτέρον τῆς ἀναγνώρισεως τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Σερβίας, τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τοῦ Καρλοβικίου καὶ τῶν δύο Δαλματικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ζάρας καὶ τοῦ Καττάρου εἰς μίαν «Αὐτοκέφαλον Ἠνωμένην Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων»¹.

Ἡ χειραφετήσις αὕτη, ὡς προελέχθη, ἦτο ἀποτέλεσμα τῶν ἐν Σερβίᾳ νέων τοπικῶν καὶ ἐδαφικῶν συνθηκῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου σύμφωνος πρὸς τὴν ἀρχαίαν κανονικὴν ἀρχὴν καὶ τάξιν τῆς διευθετήσεως καὶ προσαρμογῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως πρὸς τὰς ἐκάστοτε πολιτικὰς καὶ ἐδαφικὰς μεταβολὰς διὰ λόγους πρακτικῆς ὠφελείας «τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ χριστιανύμῳ λαῷ»².

Ἡ ἀνωτέρω Ἀπόφασις, ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ μητροπολίτου Προύσης Δωροθέου, καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου³, ἀντικατεστάθη ἀργότερον διὰ τοῦ κανονικοῦ Πατριαρχικοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τῆς 19 Φεβρουαρίου 1922 (εἰκ. 1), τοῦ Πατριάρχου Μελετίου Δ⁴. Διὰ τοῦ τόμου τούτου πρῶτον ἀνεγνωρίζετο ἡ Ἠνωμένη Σερβικὴ Ἐκκλησία ὑπὸ τὰς προεκταθείσας δύο προϋποθέσεις καὶ δευτέρον ἀνασυνιστάτο τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ ἐπίσημος τελετὴ παραδόσεως τοῦ Τόμου τούτου ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἀντιπρο-

τὴν ἐπαρχίαν Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου, ὡς μίαν τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν. Λεπτομερέστερον βλ. Ἀ. Ἀγγελόπουλου, Αἱ ξέναι προπαγάνδαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πολυανῆς κατὰ τὴν περίοδον 1870-1912, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 125, ἐνθα λεπτομερὲς χάρτης τῆς ἐπαρχίας Πολυανῆς (χάρτης 2).

1. Τὸ πλῆρες κείμενον τῆς Συνοδικῆς Ἀποφάσεως τοῦ 1920 βλ. εἰς «Γρηγόριον Παλαμᾶν», τ. 4 (1920), σ. 602-603.

2. Αὐτόθι, σ. 602: «...Τάξις καὶ ἔθος κανονικόν ἐστί τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως οἰκονομεῖν καὶ συμβιβάζειν πρὸς τὰς συμβαινούσας πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ πρὸς τὴν τούτων καὶ ταῦτα κατὰστασιν ἀπὸ προνοίας κατὰ τὸ προσήκον προσαρμόζειν καὶ διευθετεῖν χάριν τε τῆς ἀπροσκόπου καὶ λυσιτελεστέρας αὐτῶν διεξαγωγῆς καὶ εἰς μείζονα τὴν ὠφέλειαν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ χριστιανύμῳ λαῷ».

3. Αὐτόθι, σ. 603: «Ὁ Καισαρείας Νικόλαος, ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος, ὁ Ἀμασειᾶς Γερμανός, ὁ Πισιδείας Γεράσιμος, ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος, ὁ Αἰνίου Ἰωακείμ, ὁ Βιζύης Ἀνθιμος, ὁ Σηλυβρίας Εὐγένιος, ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος, ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντινίου Νικηφόρος, ὁ Δαρδανελλιῶν καὶ Λαμψάκου Εἰρηναῖος».

4. Βλ. τὸ κείμενον τοῦ Τόμου εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ εἰς σερβικὴν μετάφρασιν εἰς «Glasnik Srpske Pravoslavne Crkve», τ. 4 (1962), σ. 143-145 καὶ «Pravoslavlje», 83-84 (1970), σ. 14, φωτοτυπία δὲ τοῦ ἰδίου εἰς D. I l i e v s k i, Avtokefalnosta, ἔ.ἀ., σ. 96 καὶ ἐντάθθα.

Εἰκ. 1. Ὁ Πατριαρχικός καὶ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ 1922 περὶ τῆς κανονικῆς χειροφetiσσεως τῶν μητροπόλεων τῆς Βορείου Μακεδονίας

σωπίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν μητροπολίτην Γερμανὸν Καραβαγγέλην εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Βελιγραδίου τὴν 2 Ἀπριλίου 1922 (εἰκ. 2, 3). Τὴν κανονικὴν ταύτην χειραφέτησιν ἀνεγνώρισαν ἅπασι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι¹.

Ἡ νομοκανονικὴ αὕτη ρύθμισις τῶν μητροπόλεων τῆς Βορείου Μακεδονίας, ἀποδεκτὴ ὑπὸ συμπάσης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ἀμφισβητήσεως ἀπὸ μέρους τῶν αὐτονομιστικῶν καὶ ἐθνικιστικῶν κύκλων τῶν Σκοπίων μετὰ τὸ 1944, ὅτε ἡ Ἀρχὴ εἰς Γιουγκοσλαβίαν κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κ.Κ. τῆς χώρας ταύτης καὶ ἰδρύθη ἡ «Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας» μὲ συνέπειαν καὶ ἡ ἀνωτέρω ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτησις νὰ ἐμπλακῇ εἰς τὰ δίκτυα τῆς πολιτικῆς σκοπιμότητος τοῦ Κ.Κ.Γ. ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ Ζητήματος. Ἡ πολιτικὴ αὕτη συνίστατο, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἰδρυσιν ἰδίας ἐθνικῆς ὁμάδος εἰς τὴν Νότιον Γιουγκοσλαβίαν, τῆς «μακεδονικῆς», μὲ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ἔθνους (ἐθνικὴ συνείδησις, γλῶσσα, διοίκησις, παραδόσεις, Ἐκκλησία κ.λ.), ἐντὸς τῶν πλαισίων πάντοτε τοῦ ἐνιαίου Γιουγκοσλαβικοῦ κράτους². Εἰς τὸ γενικώτερον πλαίσιον τῆς μεταπολεμικῆς Γιουγκοσλαβικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐντάσσεται καὶ ἡ νέα ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις τῶν Σκοπίων, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν, ὅλως ἐθνοφυλετικὴν, ἀντικανονικὴν καὶ ἀναληθῇ ἱστορικῶς πορείαν ὡς ἀκολούθως.

Αἱ προσπάθειαι ἀπὸ τοῦ 1944 κ.έ. ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας εἰς τὰ Σκόπια, τῆς λεγομένης «Μακεδονικῆς», ἐκ τῆς ὀνομασίας τῆς νεοκόπου ἐθνότητος εἰς τὴν «Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Μακεδονίας», ἐρεΐδονται ἐπὶ φυλετικῶν ἀξιώσεων καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν³. Ἀλλὰ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ εἶναι γνωσταὶ μόνον τοπικαί, δηλαδὴ ἐντὸς γεωγραφικῶν ὁρίων περιλαμβανόμεναι, καὶ οὐχὶ ἐθνικαί Ἐκκλησίαι⁴. Ὁ

1. R. Grujić, ἔ.α., σ. 355. D. Stranjaković, ἔ.α., σ. 143 καὶ D. Petrović, ἔ.α., σ. 267-268.

2. D. j. Slijeperčević, *The Macedonian Question*, München 1958, σ. 243-248. Ch. Papastathis, *L'autocéphalie de l'Eglise de la Macédoine Yougoslave*, εἰς «Balkan Studies», τ. 8 (1968), σ. 151-154. Ἀ. Ἀγγελοπούλου, Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς «Μακεδονικῆς» Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐκτάκτου Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἰς «Δελτίον Σλαβικῆς Βιβλιογραφίας», τ. 15 (1967), σ. 47-49. D. Ilić, *Antokefalisti*, ἔ.α., σ. 119 κ.έ. Ε. Κωφοῦ, Ἡ Μακεδονία στὴν Γιουγκοσλαβικὴ ἱστοριογραφία, Θεσσαλονίκη 1974, σ. 5-9.

3. Τὰ ἐπίσημα κείμενα τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων, ἀλλὰ καὶ αἱ σχετικαὶ ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τῶν Σκοπίων ἐμπνέονται ἀπὸ σαφεῖς φυλετικὰς ἀρχάς. Βλ. D. Ilić, *Smislata na nekoj otpori protiv antokefalijata na Makedonskata Pravoslavna Crkva* (= Ἡ ἐννοία ἀντιθέσεων τινῶν κατὰ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Μακεδονικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας), *Skopje* 1970. Τοῦ αὐτοῦ, *Antokefalisti*, ἔ.α., σ. 121-126.

4. Πρβλ. τὴν Προεισαγωγικὴν Ἐκθεσιν κατὰ τῆς ἐτεροδιδασκαλίας τοῦ φυλετισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξέπρόνησεν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1872

Εἰκ. 2. Ὁ ἱερωσύνης τοῦ Πατριάρχου μητροπολίτης Ἀνωσείας
Γεωργίου Καρβαγγέλης ἐπὶ ἐγκαθίστα τῆς ἐπισήμου παραδόσεως τοῦ τόμου
τοῦ 1922 εἰς Βελιγράδι

Εἰκ. 3. Ὁ μητροπολίτης Βελιγραδίου Δημήτριος Ρανλονιὶ, πρῶτος πατριάρχης τοῦ ἀνασσταθέντος Σερβικοῦ Πατριαρχείου 1920-1930

φυλετισμὸς¹ ἔχει ὑπόστασιν εἰς πολυεθνῆ κράτη ἀπὸ πολιτειακῆς καὶ κοσμικῆς πλευρᾶς, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁμως «ἐστὶ τι ξένον καὶ ὅλως ἀδιανόη-

πρὸς αἰτιολογίαν τοῦ ὅρου περὶ φυλετισμοῦ. Ἐν αὐτῇ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκθεσις διαφωτίζουσα τὴν ἑτεροδιδασκαλίαν τοῦ φυλετισμοῦ», δίδεται ἡ κάτωθι ἐρμηνεία περὶ τοπικῶν Ἐκκλησιῶν: «...πᾶσαι αἱ ἀπ' ἀρχῆς κατὰ μέρος συστάσαι χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι ἦσαν τοπικαί, τοὺς πιστοὺς ὀρίσμενης πόλεως ἢ ὀρίσμενης τοπικῆς περιφέρειας περιλαμβάνουσαι ἀνευ φυλετικῆς διακρίσεως· διὸ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως συνήθως ἢ τῆς χώρας, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς καταγωγῆς τοῦ πληρώματος αὐτῶν προσωνυμοῦνται. Ἐν πρώτοις ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ συνέκειτο, ὡς γνωστόν, ἐξ ἰουδαίων καὶ προσηλύτων ἐκ διαφόρων ἐθνῶν· ὡσαύτως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἐφέσου, τῆς Ρώμης καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξ ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν αἱ πλείους ἀπῆρτιζοντο. Ἐκάστη δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἀπετέλει καθ' ἑαυτὴν ὅλον τι συμπαγὲς καὶ ἀδιαίρετον· ἐκάστη ἀνεγνώριζεν ὡς ἀποστόλους αὐτῆς τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, ἅπαντας ἰουδαίους τῇ γένει ὑπάρχοντας· ἐκάστη εἶχεν ἐπίσκοπον τὸν ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀποστόλων ἀνευ τινὸς φυλετικῆς διακρίσεως καθιστάμενον, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῆς ἰδρύσεως τῶν πρώτων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς συστάσεως τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἐπικρατεῖ καὶ μετὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ἐν ταῖς ἐπαρχιακαῖς δηλονότι, ἢ ταῖς τῶν διοικήσεων Ἐκκλησίαις, αἵτινες καθωρίσθησαν ὡς ἐκ τῆς τότε ἐπικρατούσης πολιτικῆς διαιρέσεως ἢ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν λόγων. Τὸ πλήρωμα τῶν πιστῶν ἐκάστης τῶν τοιούτων Ἐκκλησιῶν συνέκειτο ἐκ χριστιανῶν πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης. Οὗτω δὲ καὶ αἱ μέχρι τοῦδε χάριτι θεῇ διατηρούμεναι Ἐκκλησίαι τῶν πατριαρχικῶν θρόνων Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ ἡ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῶν εἰσιν Ἐκκλησίαι τοπικαί, τοῦτέστιν ἐντὸς γεωγραφικῶν ὁρίων περιλαμβανόμεναι καὶ οὐχὶ ἐθνικαί· διὸ καὶ προσωνυμοῦνται οὐχὶ ἀπὸ τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς παντοδαπῶν ἐθνῶν, ἐλλήνων φερ' εἰπεῖν, αἰγυπτίων, σύρων, ἀράβων, βλάχων, μοδδαυῶν, βουλγάρων καὶ λοιπῶν, τῶν συνήθως ἀναμιγνύοντες ἐν τοῖς κλίμασι τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων κατοικοῦντων, ἀλλ' ἐκ τῆς πρωτεύουσας πόλεως. Τοιαῦτα ἦσαν καὶ αἱ ἀρχιεπισκοπαὶ Ἀχρὶδῶν καὶ Ἱπεκίου καὶ τὸ λεγόμενον πατριαρχεῖον Τορνόβου... τοῦτέστιν ἦσαν Ἐκκλησίαι ἐντὸς ὁρίων διαγεγραμμέναι καὶ οὐτε λόγῳ φυλετισμοῦ συνέστησαν, οὐτε πλήρωμα περιεῖχον ἐξ ὁμοφύλων πάντων καὶ ὁμογλώσσων. Αἱ δὲ μεταγενέστεραι ἐκφράσεις Ἐκκλησία λατινική, ἑλληνική, ἁρμενική κτλ. δηλοῦσιν ἐν γένει οὐχὶ διάκρισιν ἐθνους, ἀλλὰ διαφορὰν δόγματος. Παρομοίως Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρωσσίας, τῆς Σερβίας, τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἢ καταχρηστικότερον Ἐκκλησία ἑλληνική, ρωσική, σερβική κτλ. σημαίνουσιν Ἐκκλησίας αὐτοκεφάλους, ἢ ἡμιανεξαρτήτους, ἐν ἐπικρατείαις αὐτονομουμέναις ἢ ἡμιανεξαρτήτοις, καὶ ἔχουσιν ὀρίσμενα ὅρια, αὐτὰ τὰ τῆς πολιτικῆς ἐπικρατείας... συνέστησαν δὲ οὐχὶ λόγῳ ἐθνικότητος, ἀλλὰ πολιτικῆς καταστάσεως...». Μ. Γεδεών, Ἐγγράφα πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ περὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ζητήματος (1852-1873), Κωνσταντινούπολις 1908, σ. 405-407.

1. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνωτέρω Ἐκθέσεως περὶ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ φυλετισμοῦ, ἐθνοφυλετισμὸς ἀπὸ κοσμικῆς πλευρᾶς εἶναι «ἡ λόγῳ διαφοροῦ φυλετικῆς καταγωγῆς καὶ γλώσσης διάκρισις καὶ διεκδίκησις ἢ ἐξάσκησις ἀποκλειστικῶν δικαιωμάτων παρ' ἀτόμων ἢ ὁμάδων ἀνθρώπων ὁμοχώρων τε καὶ ὁμοταγῶν», ἀπὸ δὲ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς φυλετισμὸς εἶναι «ἡ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ συγκρότησις ἰδίων φυλετικῶν Ἐκκλησιῶν, πάντας μὲν τοὺς ὁμοφύλους ἀποδεχομένον, πάντας δὲ τοὺς ἐτεροφύλους ἀποκλειουσὸν καὶ ὑπὸ μόνον ὁμοφύλων ποιμένον διοικουμένον», κατὰ δὲ τὸν ὅρον τῆς Συνόδου τοῦ 1872 φυλετισμὸς σημαίνει «τὰς φυλετικὰς διακρίσεις καὶ τὰς ἐθνικὰς ἑξεις καὶ ζήλους καὶ διχοστασίας ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ» (αὐτόθι, σ. 405 καὶ 429).

τον», εἰσάγων «τὸ κακὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατατομῆς, συγχύσεως καὶ διαλύσεως μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν κατ' οἶκον ἐκκλησιῶν», ἐρχόμενος οὕτω εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι κοινωνία πνευματική, προωρισμένη νὰ συμπεριλάβῃ πάντα τὰ ἔθνη εἰς μίαν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα¹. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ φυλετισμὸς καταδικάζεται ὡς αἵρεσις ὑπὸ τῆς Τοπικῆς Συνόδου τοῦ 1872, οἱ δὲ ὁπαδοὶ ταύτης ὡς Σχισματικοί².

Ἡ κατὰ τὸ 1967 αὐτοανακήρυξις τῶν μητροπόλεων τῆς Βορείου Μακεδονίας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τῶν Σκοπίων, ἐν Σερβίᾳ, εἰς αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ὑπὸ τινος κληρικολαϊκῆς συνελεύσεως (17 Ἰουλίου τοῦ 1967)³ τῇ συμπαραστάσει τῆς Πολιτείας⁴ ἔχει πραξικοπηματικὸν καὶ ὅλως ἀντικανονικὸν χαρακτῆρα, καθ' ὅσον τὸ αὐτοκέφαλον μῖας Ἐκκλησίας δὲν παρέχεται ὑπὸ κληρικολαϊκῆς συνελεύσεως⁵ καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξου-

1. Αὐτόθι, σ. 405 καὶ 412.

2. Αἱ δύο ἀποφάσεις τοῦ Ὁρου τοῦ 1872 εἶναι αἱ ἐξῆς: «...ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα.

Α) Ἀποκηρύττομεν κατακρίνοντας καὶ καταδικάζοντας τὸν φυλετισμὸν τοῦτέστιν τὰς φυλετικὰς διακρίσεις καὶ τὰς ἐθνικὰς ἔρεις καὶ ζήλους καὶ διχοστασίας ἐν τῷ Χριστῷ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀντικείμενον τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῖς ἱεροῖς τῶν μακαρίων πατέρων ἡμῶν...

Β) Τοὺς παραδεχομένους τὸν τοιοῦτον φυλετισμὸν καὶ ἐπ' αὐτῷ τολμώντας παραπηγνύναί καίνοφανεῖς φυλετικὰς παραसυναγωγὰς κηρύττομεν, συνθῶα τοῖς ἱεροῖς κανόνσιν, ἀλλοτρίους τῆς μῖας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο Σχισματικούς. Ἐπομένως, τοὺς ἀποσχίσαντας ἑαυτοὺς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἴδιον θυσιαστήριον πῆξαντας, καὶ ἰδίαν φυλετικὴν παρασυναγωγὴν συστησαμένους... ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς τε καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς κοινωνοῦντας καὶ συμφοροῦντας καὶ συμπράττοντας αὐτοῖς, καὶ τοὺς δεχομένους ὡς κυρίας καὶ κανονικάς τὰς ἀνιέρους αὐτῶν εὐλογίας τε καὶ ἱεροπραξίας κληρικούς τε καὶ λαϊκούς, κηρύττομεν Σχισματικούς καὶ ἀλλοτρίους τῆς τοῦ Χριστοῦ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» (αὐτόθι, σ. 429-430).

3. Ilievski, ἔ.α., σ. 160 κ.ἑ.

4. Κατὰ τὴν κοινὴν συνεδρίαν τοῦ μητροπολίτου Σκοπίων Δοσιθέου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπισκόπων μετὰ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας τὴν 18 Νοεμβρίου 1966 ὁ Δοσιθεὸς ἀνεκοίνωσεν ἐγγράφως ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς: «Ἀπεφασίσαμεν νὰ ζητήσωμεν ἐκ τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας αὐτοκέφαλον. Τὴν ἀπόφασίν μας ταύτην ἐθέσαμεν ὑπ' ὄψιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου τῆς Μακεδονίας. Τοῦτο ἀφιέρωσεν διὰ τὸ ἐν λόγῳ θέμα μίαν συνεδρίαν καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς ἡμᾶς ὅτι δὲν σφάλλομεν ζητοῦντες τὸ ἐκκλησιαστικὸν αὐτοκέφαλον». Βλ. ἔγγραφον ὑπ' ἀρ. 2675 τῆς 10 Αὐγούστου 1967 με θέμα «Αἰτήσεις τῆς Αὐτονόμου Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως δοθῇ αὐτῇ Αὐτοκέφαλον», δημοσιευόμενον εἰς τὸ ἐπίσημον περιοδικὸν ὄργανον τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου «Glasnik» τ. 8-9 (1967), σ. 154-156.

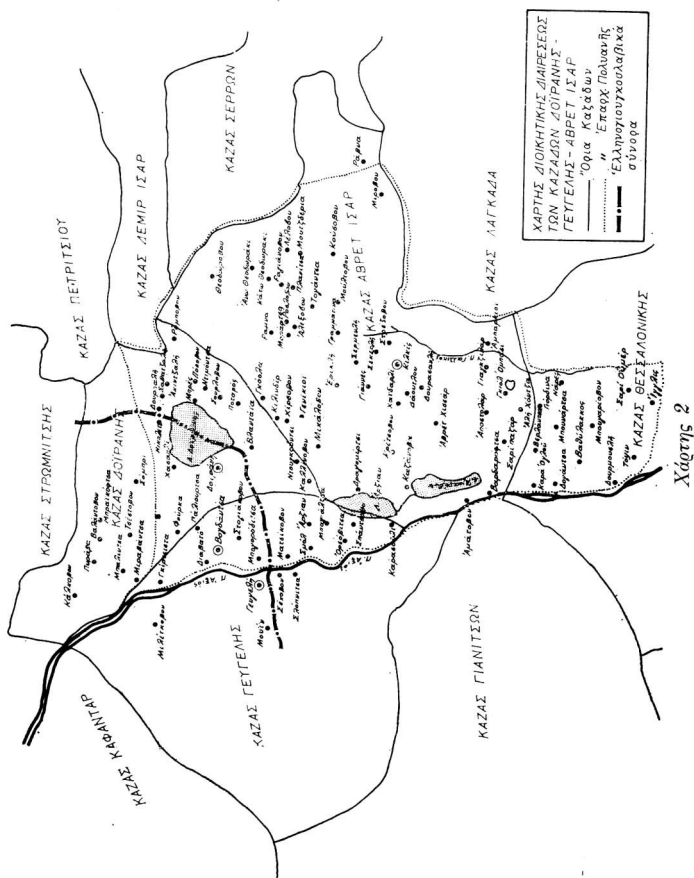
5. Ἡ παραχώρησις τοῦ αὐτοκεφάλου ὑπὸ τινος μητροπολιτικῆς κληρικολαϊκῆς συνελεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐπίσκοποι ἀντιπροσωπεύουν ἀσήμαντον μειονότητα, ἐν προκειμένῳ 4 ἐπίσκοποι ἐκ τῶν 34 μέλων, ἔρχεται εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς κανόνας, οἱ

σίας¹, ἀλλὰ ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἢ κατ' ἐπέκτασιν ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐν Συνόδῳ τῆς Ἱεραρχίας ἐκπροσωπούμενης καὶ ὑπὸ τὴν οἰκοθεν νοουμένην προϋπόθεσιν τῆς ὀριστικῆς ρυθμίσεως τοῦ θέματος ὑπὸ νέας Οἰκουμενικῆς Συνόδου². Ἐν προκειμένῳ Μήτηρ Ἐκκλησία ὑπὸ εὐρύτεραν ἔννοιαν

ὁποῖοι τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τοῦ αὐτοκεφάλου ἐντάσσουν εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Βεβαίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἔχουμεν περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας διὰ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τοῦ αὐτοκεφάλου συμμετέσχον ὅχι μόνον ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, τοῦτο ὅμως δὲν ἀλλύσσει τὴν κατάστασιν, διότι οἱ παρακαθήμενοι, ὡς εἶναι οἱ δεῦτεροι, δὲν δύνανται νὰ νομοθετοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Βλ. 15ον κανόνα τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 7ον καὶ 17ον κανόνα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοδευτέρας Συνόδου (861). Πρβλ. Α. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, Ἀθῆναι 1949, σ. 31, 311 καὶ 318. Εἰδικώτερον ὅμως περὶ τῆς κληρικολαϊκῆς συνελύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σκοπίων ὁ ἐσωτερικὸς Καταστατικὸς τῆς εἰς τὰ ἄρθρα 84 καὶ 85 καθορίζει τὰς ἀρμοδιότητας ταύτης, ὅπως π.χ. τὴν διαφύλαξιν καὶ πρόοδον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ τὴν ψήφισιν κανονισμῶν καὶ ἀποφάσεων, πλην πόρρῃ ἀπεχούσας τῆς δυνατότητος τῆς πλέον θεμελιώδους ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου.

1. Βλ. κανόνας 30ὸν Ἀποστολικόν, 12ον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ 3ον τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Δι' αὐτῶν ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας προβλήματα καὶ τιμωρεῖται ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος ἐπικυττεῖ τὴν ἀνάμιξιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ὅχι μόνον διὰ καθαιρέσεως ἀλλὰ καὶ δι' ἀφορισμοῦ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πᾶς ὅστις μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνεῖ. Οἱ κανόνες οὗτοι τιμωροῦν αὐστηρῶς καὶ τὰς προσπάθειας, ὁσαύτως, τῶν ἐπισκόπων νὰ ἀναμιγνύουν τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς εἰδικῶς εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως. Πρβλ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, ἔ. ἀ., σ. 53, 132-143. Οἰκοθεν νοεῖται ἐν προκειμένῳ ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ πολιτικὴ ἐξουσία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προϋπόθεσις αὐτοκεφάλου, ἀκόμη καὶ διὰ κράτη, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ χριστιανισμὸς ἀνεγνωρίζετο ὡς ἐπίσημος θρησκεία, πολὺ περισσότερον ἡ κοσμικὴ ἐξουσία δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς κράτη, ὡς τὸ τῆς Γιουγκοσλαβίας, τῆς ὁποίας τὸ Σύνταγμα εἰς τὸ ἄρθρον 46 κηρύσσει τὴν θρησκείαν ἰδιωτικὴν ὑπόθεσιν ἐκάστου πολίτου, τὰς δὲ θρησκευτικὰς κοινότητας ἀνεξαρτήτους τοῦ κράτους, ὅχι μόνον κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. Βλ. νόμους: 7/27-5-1953 καὶ 10/10-3-65, Πρβλ. Ἀ. Ἀγγελοπούλου, Ἡ Σερβικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, Θεσσαλονίκη 1968, σ. 278 κ.ἐ. Τούτῳ αὐτῷ, Τὸ αὐτοκέφαλον, ἔ. ἀ., σ. 53-54.

2. Βλ. κανόνας: Ἀποστ. 34' Α' Οἰκουμ. Συνόδου 4, 6, 7' Β' Οἰκουμ. Συνόδου 2, 3' Γ' Οἰκουμ. Συνόδου 8' Δ' Οἰκουμ. Συνόδου 28' Τρούλλου 34, 39' Ἀντιوخ. 9' Καρθ. 56' Πρωτοδευτ. 15. Ἐκ τῶν κανόνων τούτων ἐξάγονται τὰ κάτωθι: Πρώτον, αἱ κατωτέραι ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ εἰς θέματα γενικώτερον χαρακτηρῶς ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἀρχὴ ὅτι «οὐδεὶς δύναται νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἕτερον μείζονα δικαίωμα, ἐξ ὅσων ὁ ἴδιος κατέχει» κατέστη πλέον νομικὸν ἀξίωμα εἰς ἅπαντα τὰ θετικὰ δίκαια, εἰσῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν 82αν διάταξιν τοῦ Νομοκάνονος εἰς τὸ Μέγα Τυπικὸν καὶ ἐπέχει θέσιν θεμελιώδους ἀρχῆς δι' ἅπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἐπὶ τῇ βάσει, λοιπόν, τῶν ἀρχῶν τοῦ κανονικοῦ καὶ τοῦ θετικοῦ δικαίου αὐτοκέφαλον οὐδεὶς δύναται νὰ παραχωρήσῃ εἰς ἑαυτόν. Δεύτερον, αἱ Σύνοδοι Ἱεραρχίας τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ κυρίως αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, εἰς τὰς ὁποίας ἔχει συγκεντρωθῇ ἡ πληρότης τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας, καθορίζουν τὰς προϋποθέσεις παραχωρήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἰστο-

εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον γενικώτερον ὡς θεσμὸς καὶ εἰδικότερον ὡς ἡ ἐκχωρήσασα τὰς μητροπόλεις ταύτας ἀρχὴ εἰς τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον ἐπὶ τῇ βάσει συγκεκριμένης Συνοδικῆς Ἀποφάσεως (1920) καὶ Συνοδικοῦ Τόμου (1922), ὑπὸ στενοτέραν δὲ ἔννοιαν τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον, ὀργανικὸν τμήμα τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν ἐκχώρησιν κατέστησαν αἱ περὶ οὗ ὁ λόγος μητροπόλεις. Ἔνεκα τῶν θεμελιωδῶν τούτων νομοκανονικῶν συμφωνιῶν καὶ δεσμεύσεων ἡ αὐτοκαλουμένη «Μακεδονικὴ» Ἐκκλησία ἐκηρύχθη «Σχισματικὴ ὁρθησκευτικὴ ὀργάνωσις» ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὡς τοιαύτην ἀπεδέχθη τὸ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ μετ' αὐτὸ σύμπασα ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία¹.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ καθολικὴ διὰ τοῦτο ἐκάστη ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία ἐνεργεῖ ὅχι ὡς ἀπολύτως κεχωρισμένη ἐνότης, ἀλλ' ὡς τμήμα τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ἐνεργεῖ ἐξ ὀνόματός της καὶ τείνει νὰ μείνῃ εἰς ἀδιάκοπον ἐνότητα πίστεως, ὁμοφωνίας καὶ ἀγάπης μετ' αὐτῆς. Ἀλλὰ ὁ θεσμὸς τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν προήλθεν ὡς ἀποτέλεσμα πρακτικῆς ἀνάγκης, κατ' ἀκολουθίαν τῆς βασικῆς ἀρχῆς «τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἶθε συμμεταβάλλεσθαι τοῖς πολιτικοῖς» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐδαφικῆς διαφοροποιήσεως, ὅπως π.χ. δημιουργία ἀνεξαρτήτου κράτους ἢ ἐπέκτασις καὶ ἐπαύξησις προϋπάρχοντος, ὅπως συνέβη μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σερβίαν μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους. Ἡ οὐσιώδης αὕτη προϋπόθεσις τοῦ αὐτοκεφάλου ὡδήγησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς χειραφετήσεως τῶν εἰς τὸ σερβικὸν κράτος περιελθουσῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κατὰ τὸ 1920², ἔκτοτε ὅμως οὐδεμία ἐδαφικὴ διαφοροποιήσις συνετελέσθη

ρία μαρτυρεῖ ὅτι οἰαδήποτε ἄλλη διαδικασία ἀποκτήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει δέον ὅπως ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν ἀνωτέρω θεμελιώδη κανονικὴν ἀρχήν. Καὶ τρίτον, οἱ ἱεράρχαι τμήματος αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἂν συνέρχωνται εἰς Σύνοδον ἢ συνιστοῦν συγκεκριμένην Σύνοδον, δὲν δύνανται μόνοι τῶν νὰ ἀνακηρύξουν τὸ τμήμα τοῦτο εἰς αὐτοκέφαλον ἀνευ τῆς βουλῆσεως τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας· ἄλλως ὀδηγοῦνται εἰς Σχίσμα. Πρβλ. καὶ Γενναδίου Ἡλιουπόλεως, Τὸ Αὐτοκέφαλον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, «Ὁρθοδοξία», τ. 5 (1930), σ. 37-41.

1. Ἀ. Ἀγγελολοπούλου, Τὸ αὐτοκέφαλον, ἑ.ἀ., σ. 56.

2. Βλ. Συνοδικὴν Ἀπόφασιν τοῦ 1920 εἰς «Γρηγόριον Παλαμᾶν» τ. 4 (1920), σ. 602-603: «...Ἐπειδὴ τοῖν καὶ περὶ τοῦ θεοσώστου προκειμένου Βασιλείου τῆς Σερβίας, τοῦτο τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Θεοῦ μετὰ τοὺς προγενομένους Βαλκανικοὺς πολέμους τῶν σωτηρίων ἐτῶν 1912 καὶ 1913 καὶ μετὰ τὸν ἄρτι λήξαντα μέγαν γενικὸν πόλεμον ἐδαφικῶς ἐπεκταθὲν καὶ ἐπαυξήθη καὶ εἰς ἐν νῦν Ἠνωμένον Βασίλειον τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων μεγάλυνθῆν, συμπεριέλαβεν ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ καὶ τὰς ἐξῆς ὑπὸ τὸν καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τελούσας ἐπαρχίας, ἧτοι τὰς Μητροπόλεις Σκοπίων, Ρασκοπρεσπένης, Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ, Πελαγονίας, Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, μέρος τῆς Μητροπόλεως Βοδενῶν, τὴν Ἐπισκοπὴν Πολυανῆς, τὴν Μητρόπολιν Στραυμνίτισης καὶ τὰς ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ Μητροπόλεις Βόσνης, Ἑρσεκίου, Σβορνικίου καὶ Βανιαλούκας

εἰς τὸ Βασίλειον τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, τὸ ὁποῖον ἀργότερον ἤλλαξε μόνον τὴν ὀνομασίαν τοῦ ἀποκληθῆν Γιουγκοσλαβία. Αἱ ἐντὸς τῆς μεταπολεμικῆς Γιουγκοσλαβίας συνταγματικαὶ καὶ διοικητικαὶ μεταβολαί, ἐκ λόγων καθαρῶς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καὶ φυλετικῆς σκοπιμότητας προελη-
θοῦσαι (ἐξ Ὁμόσπονδοι Δημοκρατίαι, ἐν οἷς καὶ ἡ «Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας»), οὐδεμίαν ἀναλογίαν, σχέσιν ἢ συγγένειαν δύνανται νὰ ἔχουν ἐξ ἐπόψεως οὐσίας πρὸς τὴν βασικὴν κανονικὴν ἀρχὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς συμμεταβολῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πρὸς τὰ πολιτικὰ πρά-
γματα.

Ἐπομένως, καταπίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων τῶν Σκοπίων ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον δύναται νὰ θεμελιωθῇ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι «ἡ Σοσιαλιστικὴ Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας εἶναι ὁμόσπονδον τμήμα κράτους μὲ περιωρισμένας δικαιοδοσίας»¹, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον διὰ λόγους πρακτικῆς ἀνάγκης κατ' ἄκραν οἰκονομίαν παρέσχε τὸ 1959 ἤδη ἐπισήμως διοικητικὴν αὐτονομίαν εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Βορείου Μακεδονίας καὶ τῶν Σκοπίων, καίτοι καὶ ἡ παρα-
χώρησις ἐκείνῃ τοῦ αὐτονόμου καθεστῶτος διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἦτο ἀντικανονικὴ, καθὼς πρὸ ἔτους (Μάϊος τοῦ 1958) ὁ εἰδικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας εἶχεν ἀποφανθῇ² καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Μαΐου 1966 ἐδέχθη, ἀποφασίσασα τὴν ἐπαναφορὰν τῶν μητροπόλεων τούτων εἰς τὸ πρὸ τοῦ 1959 κανονικὸν καθεστῶς, ἥτοι τὴν πλή-
ρη ἐνσωμάτωσιν αὐτῶν εἰς τὸ Σερβικὸν Πατριαρχεῖον³.

Τέλος, ἡ ἐν ὀνόματι δῆθεν ἱστορικῶν τιμῶν δικαίων αἰτιολογία τοῦ αὐτο-
κεφάλου μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν Μακεδονίᾳ ὑπὸ τὴν ὀνομα-
σίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος ὑπῆρξεν αὐτοκέφαλος ἐπὶ 800 ἔτη, εἶναι ἀναληθὴς διὰ δύο λόγους: Πρῶτον, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχρίδος οὐδέποτε ὑ-

καὶ Βιχάτσης, ὁμοίως δὲ ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ ἐνιαίου τούτου βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροα-
τῶν καὶ Σλοβένων συμπεριελήφθησαν καὶ αἱ Αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τοῦ
Καρλοβιτσιού καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, ὡς καὶ αἱ δύο ἐν Δαλματίᾳ ἐπαρχίαι τῆς Ζάρας καὶ
τοῦ Κατάρου, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς
Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ὑπ' ὧσι ἐχον... τὰ ἐν τῇ
Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύοντα θέσμια, καθ' ἃ τὰ ἐκκλησιαστικά εἴωθε συμμεταβάλλε-
σθαι τοῖς πολιτικοῖς' ...προφρονῶς διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀπεδέξατο μὲν καὶ ἐνέκρινε
καὶ ἐπευλόγει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπ' αὐτοῦ χειραφέτησιν καὶ τὴν προσάρτησιν εἰς τὴν
Αὐτοκέφαλον Ἡνωμένην Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν τῶν μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτὸ δια-
τελουσῶν καὶ ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν ἐπαρχιῶν, ἀναγνωρίζει δὲ καὶ τὴν ἀνακρυχθεῖ-
σαν ἑνωσιν...».

1. Ἀγγελοπούλου, Τὸ αὐτοκέφαλον, ἔ.ἀ., σ. 59. Πρβλ. Ilievski, Avtokefalnost, ἔ.ἀ., σ. 121 κ.έ., 125, 131, 132, 141, 163 κ.έ.

2. Ilievski, Avtokefalnost, ἔ.ἀ., σ. 137.

3. Τοῦ αὐτοῦ, αὐτόθι, σ. 158.

πῆρξεν αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία, οὔτε κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον, οὔτε ὑπὸ τοὺς Βουλγάρους, Σέρβους καὶ Τούρκους, οὔτε δὲ καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, παρεχώρησεν ἢ ἀνεγνώρισεν εἰς αὐτὴν αὐτοκέφαλον. Καὶ δεύτερον, οὐδέμια δύναται νὰ γίνῃ σύγκρισις μεταξύ τῆς λεγομένης Ἐκκλησίας τῶν Σκοπίων καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, ὅπως περὶ τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πατριαρχείου Πεκίου. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Σερβίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Πεκίου εἰς τὸ μεσαιωνικὸν σερβικὸν κράτος, ὡς καὶ τὸ νῦν Σερβικὸν Πατριαρχεῖον, εἶχον σερβικὸν χαρακτῆρα, ἀνεφέροντο εἰς τὴν Σερβίαν καὶ οἱ προκαθήμενοι αὐτῶν εἰς τοὺς τίτλους τῶν ἐδήλουν τοῦτο. Ὁ Ἅγιος Σάββας Νεμάνια ὑπέγραψεν ὡς «Ἀρχιεπίσκοπος πασῶν τῶν Σερβικῶν καὶ τῶν Παραθαλασσίων χωρῶν». Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχρίδος, ἐν τῷ μεταξύ, ἦτο ἑλληνικὴ μὲ Ἑλληνὰς ἀρχιεπισκόπους, μητροπολίτας, ἐπισκόπους καὶ ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν ἑλληνικὴν καὶ οὐδέποτε εἶχεν ἐξ ἐπόψεως ἐθνικῆς συνθέσεως τῆς περιοχῆς τῆς καθαρῶς σλαβικὸν «μακεδονικὸν» χαρακτῆρα μὲ τὴν σημερινὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὅρου ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν τῶν Σκοπίων, οὔτε καὶ ἐκαλεῖτο «μακεδονική», καθὼς δύναται νὰ διαπιστωθῇ ἐκ τῶν τίτλων καὶ τῶν ὑπογραφῶν τῶν Ἀρχιεπισκόπων Ἀχρίδος¹.

1. Πρβλ. E. Golubinskij, *Kratkij očerk istorii pravoslavnih Cerkvej bolgarskoj, serbskoj i ruminskoj ili moldo-valaškoj* (=Σύντομος ἱστορία τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν Βουλγαρικῆς, Σερβικῆς καὶ Ρουμανικῆς ἢ Μολδοβλαχικῆς), Μόσχα 1871. H. Gelzer, *Der Patriarchat von Achrida*, Leipzig 1902. St. Novaković, *Ohridska arhiepiskopija u ročetku XI veka* (=Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχρίδος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 11ου αἰῶνος), εἰς «Glasnik» SKA, τ. 76 (1908), σ. 1-62. I. Snegarov, *Istorija na Ohridskata Arhiepiskopija-Patriaršija od padanieto pod Turcite do nenoto unistoženie 1394-1767* (=Ἱστορία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς-Πατριαρχείου Ἀχρίδος ἀπὸ τῆς πτώσεως εἰς τοὺς Τούρκους μέχρι τῆς καταργήσεως 1394-1767), Sofija, 1932. Κ. Δελικιάνη, Ἱστορικὴ σημείωσις περὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδων, Παράρτημα τοῦ Γ' τόμου Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων, Κωνσταντινούπολις 1905, σ. 929-1058. Μ. Δήμιτσα, Τὰ περὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρίδος καὶ Βουλγαρίας, Ἀθῆναι 1859. Γ. Κονιδάρη, Περὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Μητροπόλεων Βορ. Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδων κατὰ τὸν Θ', Ι, καὶ ΙΑ' αἰῶνα, «Θεολογία», τ. 23 (1952), σ. 87-94 καὶ 236-238. Α. Ταχιάου, Περὶ καταργήσεως τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχρίδος καὶ Πεκίου ἐπὶ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, εἰς «Γρηγόριον Παλαμᾶν», τ. 46 (1963), σ. 202-211. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν οἱ σύγχρονοι ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς τῶν Σκοπίων, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ εὕρουν κάποιον συνδετικὸν κρίκον μεταξύ τῆς σημερινῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τῶν Σκοπίων καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, τὸν μόνον δὲ τὸν ὅποιον ἐπικαλοῦνται καὶ οὐδένα πλέον, εἶναι ὅτι ἡ ἀνακηρυξίς τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς «Μακεδονικῆς» Ἐκκλησίας ἐγένετο εἰς Ἀχρίδα, ὅπου ἄλλοτε ἡ ἑδρα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, καίτοι ἡ προϋπόθεσις αὐτῆ τοῦ αὐτοκεφάλου εἶναι ἄγνωστος καὶ πρωτάκουστος εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Βλ. Ilievski, *Avtokefalnosta*, ἔ.ἀ., σ. 25-62, ὅπου ἀναληθῆς ἐκθεσις περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος συμφῶνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων τῶν Σκοπίων.

Ἐν συμπεράσματι, δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι τὸ Μακεδονικὸν Ζήτημα ἐκκλησιαστικῶς δὲν εἶναι ἔθνικὸν θέμα οὔτε τῆς Ἑλλάδος, οὔτε τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἀλλὰ διορθόδοξον καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὡς συνισταμένης τῆς ὀρθοδόξου κανονικῆς τάξεως, καὶ τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου, οὗτινος τμῆμα, κατὰ νομοκανονικὴν παραχώρησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τυγχάνουν αἱ μητροπόλεις τῆς Βορείου Μακεδονίας καὶ τῶν Σκοπίων ἐν Σερβίᾳ. Τὸ θέμα ἐρρυθμίσθη ἐκκλησιαστικῶς διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἀποφάσεως τοῦ 1920 καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1922. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ πραξικοπηματικὴ αὐτοανακήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων τῶν Σκοπίων, κατ' Ἰούλιον τοῦ 1967, εἶναι ἐξ ἐπόψεως κανονικοῦ ἀλλὰ καὶ θετικοῦ δικαίου ἀντικανονικὴ, ἐπανεισάγει τὴν αἵρεσιν τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατὰ τὸ πρὸηγούμενον τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας καὶ τέλος ἐλέγχεται ἱστορικῶς ἀνακριβῆς ὁ συσχετισμὸς τοῦ αὐτοκεφάλου τούτου πρὸς τὸ ἀνύπαρκτον τῆς πάλαι ποτὲ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, δι' ὃ καὶ ἐκηρύχθη ἡ μητροπολιτικὴ περιφέρεια Σκοπίων ὡς σχισματικὴ. Ἡ μόνη ὀρθὴ λύσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἐκτροπῆς εἶναι ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸ ἀγνοηθὲν νομοκανονικὸν καθεστῶς τοῦ 1920/1922 ἢ, κατ' ἄκραν οἰκονομίαν, εἰς τὸ αὐτοδιοίκητον καθεστῶς τοῦ 1959 ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐγκρίσει τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου, ὀργανικὸν τμῆμα τοῦ ὁποίου τυγχάνουν αἱ μητροπόλεις τῆς Βορείου Μακεδονίας καὶ τῶν Σκοπίων ἐν Σερβίᾳ, κατόπιν καὶ τῆς σχετικῆς συγκαταθέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ἐκχωρησάσης ἀρχῆς, δυνάμει τῶν συμφωνημένων κατὰ τὰ ἔτη 1920 καὶ 1922.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

RÉSUMÉ

Athanasé Angelopoulos, Le régime ecclésiastique des métropoles de la Macédoine du Nord de 1912 jusqu' à nos jours.

L'application du principe fondamental canonique «τὰ ἐκκλησιαστικά εἴθε συµμεταβάλλεσθαι τοῖς πολιτικοῖς» au Patriarcat Oecuménique d'assurer opportunément la substance canonique aux métropoles de la Macédoine au cours des guerres balkaniques des années 1912, 1913, après la délibération du pays du jug Othoman.

Le Patriarcat Oecuménique concéda les métropoles de la partie nord de la Macédoine et plus spécialement celles de Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ, Πελαγονίας, Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, Στρωμνίτης ainsi que quelques sections des évêchés de Πολυανῆς et Βοδενῶν, métropoles qui du point de vue géographique furent incorporées au «Royaume Uni des Serbes, Croates et Slovènes» à l'Église Serbe. La Décision Synodique de 1920 et le Tome Synodique de 1922 arrangea définitivement le régime ecclésiastique des métropoles en question et toutes les Églises Orthodoxes approuvèrent cet arrangement.

Or la proclamation arbitraire de l'épiscopat de Scopjé en église autocéphale en 1967 fut considérée, du point de vue de droit canonique et droit positif comme antiréglementaire et illegitime, elle reintroduisit suivant l'exemple de l'Exarchat Bulgare, l'hérésie de l'ethnophylétisme dans l'Église Orthodoxe. Le rapprochement de cette proclamation à celle de l'exarchévêché d'Ochride, proclamation qui n'eut jamais d'ailleurs existée, fut considéré comme inexact du point de vue historique. La région métropolitaine de Scopjé fut considérée comme schismatique.

Seul le retour de l'église de Scopjé au régime canonique de 1920 et 1922 ou au moins au régime autonome de 1954, aurait pu arranger cette déviation de l'église de Scopjé. Cette solution ne serait valable que si elle était approuvée par le Synode de l'Hiéarchie du Patriarcat Serbe dont les métropoles de la Macédoine du Nord et de Scopjé, en Serbie, font légalement partie, tout en ayant le consentement du Patriarcat Oecuménique en vertu des conventions des années 1920 et 1922.